

**Anayasa Yargısının Uygulanması Yoluyla Anayasanın Üstünlüğü İlkesinin Güvence Altına
Alınmasına İlişkin Güncel Eğilimler**

Bireysel Başvurunun Dönüştürücü Etkisi ve Hukukun Anayasallaşması

Bakü / Azerbaycan

16 Temmuz 2025

Bir insan uzun ömürlü olmak isterse adaletli olsun.

Bu durum, devletlerde de aynıdır.

Adaletli olmak ömrü uzatır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinin Değerli Başkanı,

Türk Dünyası Anayasa Yargısı Konferansı Üyesi Mahkemelerin Saygıdeğer Başkanları ve Üyeleri,

Değerli Katılımcılar, Hanımefendiler ve Beyefendiler,

Sizleri en içten saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası'nın kabulünün 30. yıldönümü vesilesiyle düzenlenen bu anlamlı toplantıya katılmaktan ve burada bir konuşma yapmaktan büyük bir onur duyduğumu belirtmek isterim.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Başkanı olarak, dost ve kardeş Azerbaycan halkını ve tüm Azerbaycan yargı camiasını içtenlikle tebrik ediyorum. Sayın Başkan Farhad Abdullayev'e bu önemli toplantıya katılmamıza ve konuşma yapmamıza yaptıkları kıymetli davet için en kalbî teşekkürlerimi sunuyorum. Bu başarılı ve harika organizasyon için kendisini, Mahkeme üyelerini ve emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

Konuşmamda, süremizin elverdiği ölçüde, anayasanın üstünlüğü ilkesinin anlam ve öneminden, anayasa yargısının geçirdiği evrim ve bu anlamda ortaya çıkan modern eğilimlerden, Türkiye'de uygulanan anayasa yargısı modelinden ve bireysel başvuru sisteminin Türk hukuk sistemine yaptığı etkiden söz etmeye çalışacağım.

I. Anayasanın Üstünlüğü İlkesinin Anlamı ve Önemi

Bilindiği üzere anayasalar, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alarak egemenlik yetkisinin kullanımını demokratik ilkeler çerçevesinde belirleyen toplumsal sözleşmelerdir. Devletlerin

yalnızca temel hukuk belgesi değil aynı zamanda o devletin toplumunun değerlerini, ideallerini ve ortak geleceğe dair umutlarını da yansıtan bir çerçevedir. Devletlerin varlığını sağlayan kurumları kuran ve milletle devleti bir araya getiren uzlaşma metinleridir.

Devletlerin temel felsefesini ortaya koyan, kurumsal yapısını belirleyen ve birey-devlet ilişkilerini şekillendiren kurucu belgelerdir. Kuralları, diğer hukuk kurallarının üzerinde yer alır. Bu durum, teoride “anayasanın üstünlüğü ilkesi” olarak adlandırılan ilkenin bir sonucudur.

Bu ilke gereğince tüm yasama, yürütme ve yargı işlemleri anayasa ile uyumlu olmak zorundadır. Bu durum, sistemde anayasanın üstünlüğünü teminat altına alacak bir mekanizmanın varlığını zorunlu kılmaktadır ki bu mekanizma karşımıza anayasa yargısı olarak çıkmaktadır.

Anayasa yargısının temel işlevi; anayasa normlarının lafzına ve ruhuna uygun şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, anayasaya aykırı düzenlemelerin ve işlemlerin hukuk düzeninden ayıklanmasını sağlamaktır. Bir başka söyleyişle temel hak ve özgürlükleri güvence altına alarak egemenlik yetkisinin kullanımını demokratik ilkeler çerçevesinde belirleyen ve toplumsal sözleşme olarak adlandırılan anayasaların işlevselliğini sağlamaktır. Bu yönüyle hukukun üstünlüğünün yanı sıra anayasanın üstünlüğünü de teminat altına almaktadır.

II. Anayasa Yargısının Evrimi

Anayasa yargısı 20. yüzyılda önemli bir gelişim göstermiştir. 1920’lerde Avusturya’da Hans Kelsen’in öncülüğünde başlayan soyut norm denetimi modeli, zamanla farklı ülkelerde özgün biçimlerde evrilmiştir. Bugün anayasa yargısında üç temel modelden söz edilebilir:

Avrupa Modeli (Merkezî Denetim): Kelsen modeli tek bir özel yargısal organın soyut denetimde olumsuz yasama işlevi görerek hukuk normunun iptalini kararlaştırabileceği bir anayasa mahkemesine dayanır. Dolayısıyla anayasa mahkemesi gibi özel bir yargı organı tarafından yürütülür. Almanya, İspanya, İtalya, Türkiye ve Azerbaycan bu modele örnektir.

Anglo-Sakson Modeli (Yaygın Denetim): Yüksek mahkeme, yargı sistemindeki en yüksek mahkeme olup kararları alt mahkemelerde stare decisis (bağlayıcı içtihat) ilkesi gereği bağlayıcıdır. Her derecede her mahkeme anayasaya uygunluk denetimi yapabilir. ABD ve Güney Amerika ülkelerinde uygulanan sistemdir.

Melez Sistemler: Kimi ülkelerde merkezî mahkemeler yanında yaygın denetim unsurları da yer almaktadır.

III. Türkiye’de Uygulanan Anayasa Yargısı Modeli

Türkiye'de kanunların anayasaya uygunluğunun denetiminde “merkezî tipte anayasa yargısı” veya “özel mahkeme sistemi” denilen “Avrupa Modeli” tercih edilmiştir. Bu bağlamda 1961 Anayasası ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi kurulmuştur.

Hâlen yürürlükte olan Anayasa'mıza göre; kanunların Anayasa'ya uygunluğunun denetiminde, kanunların Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra denetlenmesini öngören ve “düzeltici” denetim de denilen “a posteriori review” sistem uygulanmaktadır.

Yine Anayasa'mıza göre, kanunların anayasaya uygunluğunun yargısal denetiminde “soyut norm denetimi” ve “somut norm denetimi” olmak üzere iki değişik yol kullanılmaktadır.

Ayrıca kanunların uygulanmasının bireylerin başvurusu üzerine denetimini öngören “bireysel başvuru” yolu söz konusudur. Bireysel başvuru bir norm denetimi değil daha ziyade normların uygulanmasının denetimidir.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesince yapılan denetimi;

a) Norm denetimi (soyut/somut)

b) Bireysel başvuru yoluyla yapılan denetim olarak sınıflandırmak mümkündür.

Anayasa'mıza göre Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileri şunlardır:

- Kanunların, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün şekil ve esas bakımlarından Anayasa'ya uygunluğunu denetlemek
- Bireysel başvuruları karara bağlamak
- Anayasa'da sayılan bazı kişileri görevleriyle ilgili suçlardan dolayı “Yüce Divan” sıfatıyla yargılamak
- Siyasi partilerin kapatılması istemiyle açılan davalara bakmak
- Siyasi partilerin mali denetimini yapmak
- TBMM'ce alınan yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına ilişkin kararların iptali istemini karara bağlamak
- TBMM'ce alınan milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin kararların iptali istemini karara bağlamak

IV. Anayasa Yargısında Ortaya Çıkan Modern Eğilimler

A. Bireysel Başvuru Mekanizması ile Hak ve Adalet Merkezli Denetim

Temel hakların etkin korunması için bireylerin anayasa mahkemelerine doğrudan başvurabilmesi, anayasa yargısının demokratikleşmesi açısından büyük bir gelişmedir. Türkiye’de 2010 Anayasa değişikliğiyle kabul edilen ve yargı sisteminde en büyük reformlardan biri olan bu kurum, anayasanın sadece teorik değil pratik anlamda da üstün olmasını sağlamıştır.

Azerbaycan’da da bireylerin anayasal haklarını korumaya yönelik olarak bireysel başvuruya benzer nitelikte mekanizmaların bulunduğunu, bu bağlamda Azerbaycan’da da anayasa yargısının gelişiminde önemli bir adım atılarak 14 Temmuz 2023 tarihinde kabul edilen yasa değişikliğiyle anayasa şikâyeti sisteminin yeniden yapılandırıldığını gözlemlemekteyiz.

Bu yeni modelin sadece somut bir hak ihlali iddiasını değil anayasaya aykırılık taşıyan normlara karşı da başvuru imkânı tanıdığını tespit ediyoruz. Bu gelişme ile anayasa yargısı salt iptal denetimi yapan bir kurum olmaktan çıkarılıp anayasanın etkinliğini doğrudan toplum düzeyinde güvence altına alan bir yapıya evrilmiştir.

Türkiye’de de 2010 yılında bireysel başvuru mekanizmasının getirilmesi ve bu incelemeleri Anayasa Mahkemesinin yapacağının öngörülmesi ile Azerbaycan’daki bu yeni düzenleme birlikte düşünüldüğünde Türk dünyasında temel hakların korunmasına dair ortak bir anayasal vizyonun oluşmakta olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Mahkememiz bireysel başvurunun kabulüyle birlikte temel hak ve özgürlüklerin korunmasında daha etkin bir rol üstlenebilme imkânı elde ederek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmadan önce tüketilmesi gereken etkili bir iç hukuk yolu hâline gelmiştir.

Temel hak ve özgürlüklerin korunması, evrensel standartlarla yorumlanması ve ülke çapında aynı titizlikle uygulanmasında anayasal denetim mekanizması olarak bireysel başvurunun rolü gittikçe daha da etkili hâle gelmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi olarak bizler de anayasa yargısında bireysel başvurunun etkinliğini artırmak, anayasal hakların kapsamını geliştirmek ve anayasa yargısını çağdaş toplumun gerekliliklerine göre dönüştürmek hedeflerimizi sürdürmekteyiz.

Öte yandan bireysel başvuru mekanizmasıyla kişilerin Anayasa Mahkemesine erişimi ve temas edebilmesi hayata geçirilmiştir. Bugün itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesince ete kemiğe büründürülen bireysel başvuru sistemi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından örnek bir sistem olarak gösterilmektedir. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine

başvuru yapılmaksızın doğrudan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular bireysel başvuru yolları tüketilmediği için kabul edilemezlik kararlarıyla sonuçlandırılmaktadır.

B. Uluslararası Hukukla Diyalog Sayesinde Ortak Bir İnsan Hakları Standardının Oluşturulması

Anayasa mahkemeleri günümüzde yalnızca ulusal anayasa hükümleriyle değil uluslararası insan hakları belgeleri ve içtihatlarıyla da “diyalog” hâlinedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve diğer ulus ötesi insan hakları mekanizmalarının kararlarının anayasa mahkemeleri kararlarında referans alınması bu eğilimin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşım; anayasa normlarının daha açık, çağdaş ve insan hakları merkezli yorumlanmasına olanak sağlamaktadır. Kanaatimizce bu durum, insan hakları açısından tüm dünyada ortak bir standardın oluşmasına imkân sağlayacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi de bu gelişmeler paralelinde, insan hakları ve anayasanın üstünlüğü bağlamında verdiği kararlarla yalnızca ulusal hukuk sisteminde değil aynı zamanda uluslararası anayasa yargısı camiasında da dikkat çeken bir konuma ulaşmıştır.

Avrupa Konseyinin ilk üyeleri arasında yer alan ülkemiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin zorunlu yargı yetkisini 1990 yılında kabul etmiştir. Dünyanın en köklü anayasa mahkemelerinden biri olan Mahkememiz de Avrupa Anayasa Mahkemeleri Konferansının (CECC) ve Asya Anayasa Mahkemeleri ve Muadili Kurumlar Birliğinin (AACC) kurucu üyeleri arasında yer almakta, Dünya Anayasa Yargısı Konferansının (WCCJ) da kurucu üyesi olarak küresel anayasa yargısına katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca Mahkememiz; Balkan Anayasa Mahkemeleri Forumunun kurucu, Afrika Anayasa Yargısı Konferansının (CCJA) gözlemci üyesi olup yüksek mahkemeler arası diyalogun kurumsallaşmasına büyük önem atfetmektedir. Türk Dünyası Anayasa Mahkemeleri öncülüğünde hayata geçirilen Türk Dünyası Anayasa Yargısı Konferansı (TÜRK-AY) ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi öncülüğünde oluşturulan İslam Dünyası Anayasa Yargısı Konferansı (İDAY) da bu alanda ortaya çıkan önemli gelişmelerdir. Bu platformlar, sadece anayasal yargı alanında deneyim ve bilgi paylaşımını değil aynı zamanda ortak kültürel ve tarihsel değerler etrafında bütünleşmeyi amaçlayan yapılar olarak öne çıkmaktadır.

C. Soyut Norm Denetiminden Somut Etkiye

Günümüzde anayasa yargısının gelişen fonksiyonlarından biri de anayasa hükümlerinin hukuk sisteminin tüm alanlarında etkinlik kazanmasını sağlayarak “hukukun anayasallaşması” sürecini hızlandırmasıdır. Bu süreçte, yalnızca anayasa yargısı alanı değil ceza, idare, ticaret, vergi, medeni ve hatta icra hukuku gibi tüm hukuk dalları anayasal normlara göre şekillendirilmektedir. Modern

anayasa yargısı yalnızca normları iptal eden değil aynı zamanda bireylerin günlük yaşamlarını etkileyen kararlar alan bir kurum hâline gelmiştir. Kararların gerekçelerinde anayasal değerlerin somut toplumsal etkilerine yer verilmesi, anayasa yargısının etkinliğini artırmaktadır. Hukukun anayasallaşması, anayasa yargısının yalnızca soyut norm denetimi yapan bir kurumsal yapı olmasının ötesinde, bireyin temel hak ve özgürlüklerini koruyan aktif bir anayasa uygulayıcısı hâline gelmesini sağlamıştır.

D. Şeffaflık ve Kararların Toplumla Diyaloga İmkân Tanınması

Anayasa mahkemelerinin yalnızca karar vermesi değil bu kararların toplumda nasıl algılandığı da önem kazanmıştır. Bu noktada kararlarının gerekçelerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Günümüzde anayasa mahkemelerinden beklenen yalnızca bir normu iptal etmek değil bu iptalin veya uygun bulmanın gerekçesini açık ve ikna edici şekilde ortaya koymaktır.

Anayasa mahkemesi kararlarının yalnızca sonuçları değil, bu sonuçlara ulaşan gerekçeleri de anayasal adaletin tesisi açısından büyük önem taşır. Nitekim anayasa hukuku bakımından gerekçe, anayasa mahkemesinin anayasaya aykırılığı iddia edilen işlem veya normu nasıl ve neden anayasaya aykırı ya da uygun bulduğunu; ayrıca hüküm fıkrasında yer alan sonucun nasıl bir anayasal yorum süreci sonunda oluştuğunu ortaya koyar. Bu durum, hem anayasal sadakat ilkesinin bir gereği hem de kararların kamuoyunca anlaşılabilirliğini ve yargı organları açısından bağlayıcılığını temin eden bir zorunluluktur. Bu çerçevede, anayasa mahkemelerinin kararlarını açık, anlaşılır ve güçlü gerekçelerle temellendirmesi; yalnızca bir uyuşmazlığı çözmekle kalmayıp aynı zamanda anayasal düzenin istikrarını ve toplumsal meşruiyetini güçlendiren bir rehberlik işlevi üstlenmesi, günümüz anayasa yargısının temel gerekliliklerinden biri hâline gelmiştir.

Kararların anlaşılır ve kamuoyuna açık olması, anayasal bilinç düzeyini artırır. Anayasa mahkemesi kararlarının sadece hukukçulara değil kamuoyuna da hitap eden bir dil ve açıklıkla kaleme alınması, yargı organlarının toplumsal meşruiyetini ve anayasal denetimin kabul edilebilirliğini güçlendirmektedir. Bu yaklaşım, yalnızca yargı kararlarının anlaşılmasını kolaylaştırmakla kalmaz; aynı zamanda vatandaşların anayasa ile olan bağlarını kuvvetlendirir ve bireylerin kendi haklarını daha iyi tanımasını sağlar.

Bu çerçevede gerek dijital iletişim araçlarıyla gerekse toplumla doğrudan iletişim kuran mekanizmalarla anayasa yargısının toplumsallaşması çağdaş bir ihtiyaçtır. Mahkeme kararlarının kamuoyuna açık platformlarda erişilebilir hâle getirilmesi, sadeleştirilmiş karar özetlerinin yayımlanması, anayasa yargısı hakkında bilgilendirici içeriklerin kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde sunulması anayasa yargısının salt elit bir hukuk alanı olmaktan çıkıp toplumsal bir bilinç ve değer alanı hâline gelmesine hizmet etmektedir. Anayasa

mahkemesinin sosyal medya ve internet aracılığıyla kamuoyuna ulaştırdığı açıklamalar, karar özetleri, istatistikler ve etkinlik duyuruları bu çabanın somut örneklerindendir.

Ayrıca anayasa mahkemelerinin şeffaflık politikaları çerçevesinde yıllık raporlar yayımlamaları, topluma hesap verebilirlik anlayışıyla hareket etmeleri ve halkın anayasal yargıya olan güvenini artırmaya yönelik açıklayıcı faaliyetlerde bulunmaları; anayasanın üstünlüğü ilkesinin sadece hukuki değil aynı zamanda toplumsal düzeyde de sahiplenilmesini sağlayan önemli adımlardır.

V. Bireysel Başvuru Sisteminin Türk Hukukuna Etkisi

Anayasa'mızın birçok hükmü yargı organlarımız da dâhil olmak üzere tüm devlet organlarının faaliyetlerini Anayasa'ya uygun yürütmelerini emretmektedir. Egemenliğin bir parçası olan yargı yetkisini kullanmakta olan mahkemeler önlerindeki uyuşmazlıkları çözüme kavuştururken Anayasa'nın koyduğu esaslara göre hareket etmek, dolayısıyla o uyuşmazlığa uygulayacakları hukuk kurallarını Anayasa'ya uygun olarak yorumlayıp uygulamak zorundadırlar.

"*Anayasa'ya uygun yorum*" olarak kavramsallaştırılabilecek olan bu zorunluluk Anayasa'da hiçbir istisnası olmamak üzere tüm yargı organları bakımından geçerli olacak şekilde düzenlenmiştir.

Ülkemizde, *Anayasa'ya uygun yorum ilkesi* önceleri daha çok norm denetimi kapsamında ele alınmakta iken bireysel başvuru yolunun hukukumuzda girmesi ve bu yol aracılığıyla mahkemelerin somut uyuşmazlıklarda hukuk kurallarını yorumlayıp uygulamalarının Anayasa'ya uygunluğunun denetlenmeye başlamasıyla birlikte konunun önemi daha da artmış ve bu durum Türkiye'de hukukun anayasallaşması tartışmalarını beraberinde getirmiştir.

Esasen Anayasa'ya uygun yorum mecburiyeti bireysel başvurudan önce de var olmasına rağmen ülkemizde, bireysel başvurudan önce, hukuk kurallarının Anayasa'ya uygun olarak yorumlanması şeklinde yaygın bir uygulama geliştirildiğini söylemek oldukça güçtür. Zira bireysel başvurunun uygulanmaya başlanmasından önce mahkemelerin Anayasa'ya uygun olarak karar verip vermediklerini denetleyecek anayasa hukuku alanında uzmanlığı olan belli bir mercii bulunmamaktaydı. Bireysel başvuruyla birlikte Anayasa Mahkemesi, yargı mercilerinin en azından Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma alanındaki temel hak ve özgürlükleri düzenleyen Anayasa hükümlerine uygun olarak karar verip vermediklerini incelemeye başlamıştır. Böyle bir denetim mekanizmasının olması ise mahkemeleri Anayasa'ya uygun yorum yapmaya zorlamıştır.

Böylelikle hukukun Anayasa'ya uygun yorumlanması, diğer bir ifadeyle anayasallaşması bireysel başvuruyla birlikte soyut bir anayasal zorunluluk olmanın ötesine geçmiş; mahkemeleri hukuken ve fiilen zorlayan bir olgu olarak ortaya çıkmıştır.

Mahkememiz, bireysel başvuru kararlarıyla yalnızca bireylerin temel haklarının ihlal edilip edilmediğini denetlemekle kalmamakta; aynı zamanda kamu gücünün ve yargı organlarının hukuk kurallarını Anayasa'ya uygun yorumlayıp yorumlamadığını da incelemektedir. Bu yönüyle bireysel başvuru yolu, hukukun anayasallaşmasının hem itici gücü hem de teminatı hâline gelmiş bulunmaktadır. Anayasa'ya uygun yorum ilkesinin yalnızca teorik bir norm olmaktan çıkıp somut davalarda denetlenebilir bir zorunluluk hâline gelmesi, modern anayasa yargısının en dikkat çekici dönüşümlerinden biri olarak ortaya çıkmıştır.

VI. Sonuç: Anayasa Yargısı, Anayasanın Yaşayan Ruhu Olmalıdır

Sayın Başkan,

Değerli Meslektaşlarım,

Kıymetli Katılımcılar,

Anayasa, devletin temelini teşkil eden normatif bir metin olmanın ötesinde, toplumsal uzlaşmayı yansıtan ve ortak değerler etrafında milletin birlikte yaşama iradesini ifade eden bir belgedir. Bu belgenin etkinliği ve sürekliliği ise ancak onu hayata geçiren, koruyan ve geliştiren kurumsal mekanizmalarla mümkündür. Anayasa yargısı da işte bu anlamda, anayasanın yalnızca muhafızı değil aynı zamanda onun yaşayan ruhunun temsilcisidir.

Günümüzde anayasa yargısı, yalnızca hukuk normlarının anayasaya uygunluğunu denetlemekle kalmamakta; aynı zamanda temel hak ve özgürlüklerin etkin bir biçimde korunmasında, anayasal ilkelerin hayata geçirilmesinde ve demokratik hukuk devletinin güçlendirilmesinde temel bir rol oynamaktadır. Bu süreçte anayasa mahkemeleri, toplumun hukuka olan güvenini pekiştiren, anayasal sadakati kurumsallaştıran ve kamu gücünün keyfiliğini sınırlayan bir denge unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Anayasaların zamanla değişen toplumsal ihtiyaçlara, yeni gelişen hak taleplerine ve hızla dönüşen siyasal yapılara uyum sağlaması zorunluluğu, anayasa mahkemelerine dinamik ve öngörülü bir sorumluluk yüklemektedir. Anayasa yargısının bu gelişim sürecinde etkili bir aktör olabilmesi, mahkemeler arasındaki bilgi ve tecrübe paylaşımının sürekliliğini ve kurumsal iş birliğini zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda Türk dili konuşan ülkelerin anayasa yargısı organlarını bir araya getiren Türk Dünyası Anayasa Yargısı Konferansı (TÜRK-AY), yalnızca mesleki dayanışmayı değil aynı zamanda ortak anayasal değerler etrafında bütünleşen derin bir kardeşlik hukukunu da temsil etmektedir. TÜRK-AY çatısı altında gerçekleştirilen toplantılar, karşılıklı anlayışın ve anayasa yargısına dair ortak

vizyonun gelişmesine önemli katkılar sunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi olarak bu platforma verdiğimiz önemi ve desteği özellikle vurgulamak isterim.

Dost ve kardeş Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Anayasası'nın kabulünün 30. yıldönümünde, anayasal yargının sahip olduğu tarihsel misyonu ve geleceğe yönelik vizyonunu birlikte konuşmak, ortak bir anayasal ufkun inşasına katkı sunmak açısından son derece kıymetlidir. Azerbaycan Anayasa Mahkemesi ile uzun yıllardır süregelen yakın iş birliğimizin ve karşılıklı saygıya dayanan güçlü ilişkilerimizin bundan sonra da artarak devam edeceğine yürekten inanıyorum.

Bu vesileyle Azerbaycan halkını ve anayasal kurumlarını bir kez daha en içten duygularımla tebrik ediyor; anayasa yargısı alanındaki ortak çabalarımızın Türk dünyasında hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve anayasal demokrasiyi daha da güçlendireceğine olan inancımı bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Değerli Dostlar,

İnsanlığın ortak geleceği için dünyanın her bir yerinde adil ve sürekli nitelikli bir barışın tesisi gerekmektedir. Bunun için de yeryüzünde en kısa sürede ahlaki değerlere ve adalete dönülmesi ve yeryüzünde adaletin hâkim kılınması gerekmektedir.

Sözlerime son verirken dünyamızda yaşanan ve insan onurunu ayaklar altına alan tüm muamelelerin son bulması temennisiyle şahsım ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi üyeleri adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Tüm sevdiklerinizle birlikte yaşayacağınız sağlıklı, huzurlu, uzun ömürler diliyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Kadir ÖZKAYA
Türkiye Cumhuriyeti
Anayasa Mahkemesi Başkanı